

FELJTONI

NAJNOVIJE

Alojzije Stepinac: Predstavnik patnje naroda i njegovih nadanja (6/9)

FOTO: HKŽM // PROSLAVA STEPINČEVA U HRVATSKOJ KATOLIČKOJ ŽUPI U MÜNCHENU

ZAGREB (JKA) 18.11.2025. / 23:45

Serijal „Kršćanstvo i Hrvatska: 1100 godina duhovnog naslijeđa i identiteta“ kroz 9 članaka istražuje kako je kršćanstvo, tijekom više od jedanaest stoljeća, oblikovalo hrvatski identitet, kulturu i društvo. Povodom 1100. obljetnice Hrvatskog Kraljevstva, autor mr. sc. Ante Mateša donosi presjek duhovnog naslijeđa koje je ostavilo dubok trag u povijesti naroda – od krunidbi i glagoljice, preko pojedinaca vjere i crkvene diplomacije, pa sve do izazova današnjice i pitanja uloge kršćanstva u budućnosti Hrvatske i hrvatskoga naroda.

Povijest hrvatskog katoličanstva u 20. stoljeću neodvojiva je od lika zagrebačkog nadbiskupa i kardinala blaženog Alojzija Stepinca (1898.–1960.), čiji je život postao simbol patnje, moralnog otpora i neugasivih nadanja hrvatskog naroda u razdoblju totalitarizma (usp. Ivan Pavao II., 1998). Stepinčeva je biografija zrcalna slika dramatične sudbine naroda suočenog s ekstremnim ideološkim pritiscima i nasiljem (usp. Isto.). Od njegova preuzimanja Zagrebačke nadbiskupije 1937. godine, Stepinac je bio pozvan služiti Crkvi i narodu u uvjetima neprestanih ideoloških pritisaka i političkog nasilja. Njegova uloga nadilazi puku eklezijalnu funkciju; on je postao moralna vertikala (usp. Filić, 2016, str. 944), čija je postojanost u obrani temeljnih ljudskih prava i vjerske slobode duboko oblikovala kolektivnu svijest i osigurala kontinuitet hrvatskog identiteta te opstojnosti u totalitarnim uvjetima (usp. Balaban, 2016, str. 947).

Formacija karaktera i rana služba

Alojzije Stepinac rođen je u Krašiću u pobožnoj obitelji. Njegovu osobnu formaciju snažno su obilježili stroga moralnost, duboka pobožnost i osjećaj dužnosti. Kao mladić, mobiliziran je u austrougarsku vojsku te je sudjelovao u Prvom svjetskom ratu. Iskustvo je borbe na talijanskom frontu, gdje je zarobljen, a potom se dobrovoljno priključio Jugoslavenskoj dobrovoljačkoj postrojbi te sudjelovao na Solunskom frontu. To rano iskustvo kaosa, stradanja i ratnih užasa postalo je formativno za njegovu etičku viziju te je i u kasnijim godinama služilo kao opomena prilikom osude svakog nasilja. Nakon rata, odbacivši ideju u mirnom životu na imanju, odlučuje se za svećenički poziv (usp. Harris, 2017, str. 51–53). Studij teologije u Rimu, na Papinskom zavodu *Germanicum et Hungaricum*, bio je temelj za njegovu kasniju čvrstu vezu sa Svetom Stolicom i za razvijanje beskompromisnog stava prema vjerskim i moralnim pitanjima.

Po povratku u Zagreb 1931. godine, služio je kao bilježnik Nadbiskupskog duhovnog stola pod nadbiskupom Antunom Bauerom. U tom razdoblju, iznimno se istaknuo u socijalnoj službi te je, na poticaj Bauera, utemeljio i vodio Caritas Zagrebačke nadbiskupije, postavljajući temelje organiziranog karitativnog rada u Crkvi. Zbog njegove predanosti i moralne postojanosti, ali i nužne potrebe osiguranja nasljednika teško bolesnom nadbiskupu Baueru, Papa Pio XI. imenovao ga je za biskupa koadjutora Zagrebačke nadbiskupije već 1934. godine. Nadbiskupom je postao 1937. godine, preuzimajući vodstvo zagrebačke Crkve uoči najvećih europskih previranja.

Između fašizma i antifašizma

Stepinčeva služba u razdoblju Nezavisne Države Hrvatske (1941.–1945.) bila je iznimno složena. Iako je u početku izražavao nadu u ostvarenje hrvatske državnosti, vrlo brzo je prepoznao protukršćanski karakter novonastalog režima. Od tog trenutka, njegovo djelovanje postalo je vođeno načelom obrane ljudske osobe bez obzira na rasu, vjeru ili političko uvjerenje (usp. Šanjek, 1997, str. 102). Stepinac je ustrajno koristio svoj autoritet kako bi ublažio ili spriječio režimske zločine (usp. Dukić, 2015, str. 667).

Dokumentirano je njegovo slanje brojnih pisama i memoranduma vlastima NDH. Već u svibnju 1941. uputio je oštar prosvjed, kritizirajući ubijanje bez suđenja, nasilje nad nevinima i uvođenje rasnih zakona. Njegovo najpoznatije javno svjedočanstvo zabilježeno je u propovijedi iz listopada 1942. godine, gdje je nedvosmisleno osudio rasizam: „Crkva se ne boji nijedne svjetovne vlasti... Svi su ljudi bez razlike pripadnici Božje obitelji... Zato je Katolička Crkva osudila i osuđuje svaku nepravdu i svako nasilje, bilo da se vrši u ime klasne, rasne ili nacionalne teorije...“ (Arhiv Postulature, Svezak XXIV, 1716–1718).

Nadbiskup je osobno i preko mreže svećenika aktivno sudjelovao u spašavanju progonjenih (usp. Krišto, 1998, str. 168–177). Posebno se ističe njegovo zalaganje za židovsku zajednicu, gdje je intervenirao za izuzimanje pojedinaca iz logora, a Zagrebačka nadbiskupija je pod njegovim vodstvom sudjelovala u zbrinjavanju stotina židovske djece. Jednako je intenzivno radio na spašavanju srpske djece s ratom zahvaćenih područja, zbrinute uz pomoć časnih sestara. Stepinac je u to doba služio kao jedini institucionalni glas oporbe, izložen neprestanim pritiscima i prijetnjama. Njegovim zalaganjem očuvan je glas istine u trenucima kada su sve druge institucionalne snage bile ugušene.

Čuvaj suvereniteta Crkve pred komunizmom

Nakon dolaska komunističkog režima na vlast 1945. godine, Stepinac je postao glavni cilj novih, ateističkih vlasti. Josip Broz Tito i Komunistička partija željeli su Crkvu potpuno podrediti državi. Glavni zahtjev režima bio je da hrvatska crkvena hijerarhija prekine veze sa Svetom Stolicom i formira „nacionalnu crkvu“ pod državnom kontrolom, što bi komunistima omogućilo političku instrumentalizaciju vjere i izolaciju hrvatskih katolika. Stepinac je to odlučno odbio.

U pregovorima s Titom i predstavnicima Vlade 1945. godine, ustrajao je na kanonskoj slobodi i poslušnosti Papi, objašnjavajući da je Katolička Crkva univerzalna i ne može biti stavljena u službu nijedne političke ideologije, čime je sačuvao suverenitet Crkve i njezin autoritet pred narodom. Njegovo ustrajanje na tim načelima predstavljalo je borbu za autonomiju Crkve i primat moralnog zakona nad totalitarnom ideologijom, a ne borbu za političku moć (što je bila službena optužba komunističkog režima). Stepinac je nastavio kritizirati nacionalizaciju crkvene imovine, progone svećenika, ukidanje katoličkih škola i udruga te kršenje temeljnih ljudskih prava.

Montirani proces i mučeništvo u zatočeništvu

Sukob je kulminirao 1946. godine, kada je nadbiskup uhićen i izveden pred montirani politički sud u Zagrebu (usp. Dukić, 2015, str. 668). Sudski proces, praćen masovnom propagandnom kampanjom, bio je farsa s ciljem diskreditacije Crkve i zastrašivanja naroda. Optužbe za suradnju sa režimom NDH bile su fabricirane ili izvučene iz konteksta, dok su svi dokazi u Stepinčevu korist bili ignorirani. Stepinac je jasno naglasio: „Zato velim, ako mi nećete dati pravo vi u ovome što navodim, dat će mi povijest, i kao što su svi nebrojeni Hitlerovi procesi protiv

- 11:40 Hrvati u Peru proslavili 1100. obljetnicu Hrvatskog Kraljevstva i 40 godina pastoralne...
- 11:36 Priopćenje o susretu vjernika župe Mostarski Gradac s biskupom Pačićem
- 11:22 Obilježena 105. obljetnica smrti sluge Božjega biskupa Mahnića
- 10:21 Biskup Martinović primio članice Regionalne uprave Klanjateljica Krvi Kristove
- 10:18 Održan adventski koncert zborova Dubrovačke biskupije
- 10:01 Krštenje petog djeteta obitelji Kajfeš
- 08:32 Predbožni posjet povjerenstava HRK-a socijalno-karitativnoj ustanovi u Križevcima
- 08:32 Nadbiskup Hranic krstio peto dijete obitelji Lovinčević
- 08:12 Proslavljena Nedjelja Caritasa, prva obljetnica biskupskog ređenja i podjela službe akolitata u...
- 08:07 Biskup Huzjak čestitao blagdan Hanuke

NAJAVE

Danas Sutra Ostalo --

Proslave spomenđana s. Marije Jule Ivanišević i njezinih susestara – Drinskih mučenica u BiH, Hrvatskoj i Sloveniji – BiH/Hrvatska/Slovenija

65. obljetnica od stradanja pomoraca na brodu „Petar Zoranić“ - Rijeka

Proslava svetkovine sv. Ivana od Kriza u Karmelu u Brezovici - Zagreb

Susret biskupa Košiča s ravnateljima odgojno-obrazovnih ustanova - Sisak

Sprovod fra Franje Ninića - Tuzla

Proslava sv. Marije Krućifixe na dubrovačkim Pilama - Dubrovnik

Nadbiskup Križić kod sestara Ančela na blagdan sv. Marije Krućifixe od Rose - Split

Svetkovina sv. Ivana od Kriza u Karmelu sv. Josipa - Breznica Bakovačka

Spomendan bl. Jule Ivanišević u Starom Petrovom Selu - Staro Petrovo Selo

Dani službenice Božje Marije Krućifixe kozulic u Zagrebu - Zagreb

Adventski program „Služba riječi uz paljenje svijeća na adventskom vijencu“ - Dubrovnik

Izvedba glazbeno-scenske adaptacije djela „Božićna priča“ - Zagreb / Novska

NA KRŠĆANSKIM TEMELJIMA, U ZAJEDNIŠTVU CRKVE, HODOČASNICI NADE

PROJEKAT: PAVLO BIKIČIĆ
HODANJE: ANTONIJA BIKIČIĆ
I: BISKUPSKA KONSULEGACIJA BOMBE I HAZARZUROS

katoličke Crkve poslušali na njezino dobro, tako će zasigurno u zadnjoj liniji biti i s ovim. Iza katoličke Crkve stoji konačno Krist" (Arhiv Postulature, Svezak LXIV, 499–500). Osuđen je na 16 godina zatvora, čime je komunistička vlast poslala poruku kako neće tolerirati moralni autoritet izvan Partije (usp. Harris, 2017, str. 276–277)

Nadbiskup je zatvorsku kaznu najprije služio u kaznionici Lepoglava. Uvjeti u zatvoru bili su teški, no Stepinac nije bio slomljen. Njegova postojanost i vjerna ustrajnost postali su inspiracija za kler i vjernike. Međunarodna javnost i Sveta Stolica reagirali su burno. Papa Pio XII. u više je navrata javno prosvjedovao, a 1952. godine imenovao ga je kardinalom, što je bio jasan vatikanski diplomatski stav kojim se osporava komunistička osuda i potvrđuje Stepinacova nevinost. Komunistička je vlast, zbog intenzivnog međunarodnog pritiska, premjestila Stepinca u kućni pritvor u rodnom Krašiću, gdje je proveo posljednje godine života pod stalnim policijskim nadzorom. Umro je 10. veljače 1960. godine od posljedica bolesti i trovanja (koje je bilo povezano s uvjetima zatvorenštva), prihvativši svoje trpljenje kao mučeništvo za Crkvu i hrvatski narod (usp. Horvat, 1996, str. 149).

Naslijeđe: Putokaz za nacionalnu slobodu

Danas, blaženi Alojzije Stepinac nije samo povijesni lik, već služi kao ključni kriterij moralnosti i identiteta hrvatskog naroda (usp. Dukić, 2015, str. 664). Njegovo naslijeđe je trostruko:

1. Uzor savjesti: postavio je moralni zakon i ljudsko dostojanstvo ispred svake ideologije, služeći kao primjer nepokolebljive kršćanske savjesti (usp. Bozanić, 2016, str.526). Njegov primat savjesti nad ideologijom ostaje trajno mjerilo političkog i etičkog djelovanja.
2. Simbol otpora: njegovo mučeničko trpljenje u 20. stoljeću postalo je neizbrisivi dio kolektivne memorije. U razdoblju Domovinskog rata i uspostave neovisnosti, kardinal Stepinac je služio kao simbol neprekinutog kontinuiteta hrvatske državotvorne misli i moralne snage, utjelovljujući žrtvu za nacionalni opstanak i slobodu.
3. Potvrda žrtve: papa Ivan Pavao II. proglasio ga je blaženim 1998. godine u Mariji Bistrici, čime je službeno potvrđen njegov status mučenika. Tijekom misnog slavlja beatifikacije, Papa je naglasio da Stepinac svojem narodu „pruža svojevrsni kompas da bi se znao orijentirati“ – živim dokazom da je vjera u Boga bila i ostala temelj snage i nade hrvatskog naroda u očuvanju vlastite samobitnosti i težnji za slobodom (usp. Ivan Pavao II., 1998).

Kardinal Stepinac ostaje trajno ugrađen u hrvatski identitet, podsjećajući da sloboda nije dar, već rezultat moralne hrabrosti, žrtve i vjernosti načelima te da je duhovno vodstvo ključno za opstojnost naroda u svim, a ponajviše u najtežim, najizazovnijim povijesnim vremenima.

Literatura:

Knjige

- Harris, R. (2017.) *Stepinac. Njegov život i vrijeme*. Zagreb: Školska knjiga.
- Krišto, J (1998.) *Katolička Crkva i Nezavisna Država Hrvatska 1941.–1945. Knjiga prva*. Zagreb: Hrvatski institut za povijest, dom i svijet.

Članci u časopisima i zbornicima

- Balaban, S. (2016.) *Alojzije Stepinac – zaštitni znak vjere Hrvata katolika*, u „Bogoslovska smotra“, 86(4), 945–948.
- Bozanić, J. (2016.) *Govori i pozdravi na svečanom otvaranju 56. Teološko-pastoralnog tjedna 26. siječnja 2016.*, u „Bogoslovska smotra“, 86(3), 519–540.
- Dukić, J. (2015.) *Alojzije Stepinac, mješovita komisija i knjiga Jurača Batelje "Rivellijeva zavjera laži. Blaženi Alojzije Stepinac i Srpska Pravoslavna Crkva"*, u „Crkva u svijetu“, 50(4), 664–668.
- Filić, A. (2016.) *Predstavljanje knjige "Colloquium academicum: Blaženi Alojzije Stepinac – katolički uzor čovjekoljublja"*, u „Bogoslovska smotra“, 86(4), 941–944.
- Horvat, V. (1996.) *Nadbiskup Alojzije kardinal Stepinac i totalitarni režim*, u „Obnovljeni život“, 51(1–2), 149–165.
- Šanjek, F. (1997.) *Dr. Alojzije Stepinac i Nezavisna Država Hrvatska u svjetlu nadbiskupova dossiera Svetoj Stolici (1943.)*, u „Croatica Christiana Periodica“, 21(40), 97–105.

Magisterij Crkve

- Ivan Pavao II. (1998.) *Propovijed na svečanome euharistijskom slavlju beatifikacije slugu Božjega kardinala Alojzija Stepinca*, u *Drugom apostolskom putovanju pape Ivana Pavla II. u Hrvatsku, Marija Bistrica*, 3. listopada 1998.

Arhivska građa

- Arhiv Postulature, Svezak XXIV, 1716–1718.
- Arhiv Postulature, Svezak LXIV, 499–500.

Autor: Ante Mateša (ante.matesa@hkm.hr)

* Tekst je objavljen uz financijsku potporu Agencije za elektroničke medije iz Programa poticanja novinarske izvrsnosti. Dozvoljeno je prenošenje sadržaja uz objavu izvora i imena autora.

Krunidba i krst: Kršćanstvo kao temelj hrvatske državnosti (1/9)

Serijal „Kršćanstvo i Hrvatska: 1100 godina duhovnog naslijeđa i identiteta“ kroz 9 članaka istražuje kako je kršćanstvo, tijekom više od jedanaest stoljeća, oblikovalo hrvatski identitet, kulturu i društvo. Povodom 1100. obljetnice Hrvatskog Kraljevstva, autor mr. sc. Ante Mateša donosi presjek duhovnog naslijeđa koje je ostavilo dubok trag u povijesti naroda – od krunidbi i glagoljice, preko pojedinaca vjere i crkvene diplomacije, pa sve do izazova današnjice i pitanja uloge kršćanstva u budućnosti Hrvatske i hrvatskoga naroda.

IKA

Glagoljica: Pismo koje je čuvalo vjeru i narod (2/9)

Serijal „Kršćanstvo i Hrvatska: 1100 godina duhovnog naslijeđa i identiteta“ kroz 9 članaka istražuje kako je kršćanstvo, tijekom više od jedanaest stoljeća, oblikovalo hrvatski identitet, kulturu i

društvo. Povodom 1100. obljetnice Hrvatskog Krajevstva, autor mr. sc. Ante Mateša donosi presjek duhovnog naslijeđa koje je ostavilo dubok trag u povijesti naroda – od krunidbi i glagoljice, preko pojedinaca vjere i crkvene diplomacije, pa sve do izazova današnjice i pitanja uloge kršćanstva u budućnosti Hrvatske i hrvatskoga naroda.

Katoličanstvo kao identitet naroda kroz stoljeća (3/9)

Serijal „Kršćanstvo i Hrvatska: 1100 godina duhovnog naslijeđa i identiteta“ kroz 9 članaka istražuje kako je kršćanstvo, tijekom više od jedanaest stoljeća, oblikovalo hrvatski identitet, kulturu i društvo. Povodom 1100. obljetnice

Hrvatskog Krajevstva, autor mr. sc. Ante Mateša donosi presjek duhovnog naslijeđa koje je ostavilo dubok trag u povijesti naroda – od krunidbi i glagoljice, preko pojedinaca vjere i crkvene diplomacije, pa sve do izazova današnjice i pitanja uloge kršćanstva u budućnosti Hrvatske i hrvatskoga naroda.

Doprinos Katoličke Crkve obrazovanju i kulturi u Hrvatskoj (4/9)

Serijal „Kršćanstvo i Hrvatska: 1100 godina duhovnog naslijeđa i identiteta“ kroz 9 članaka istražuje kako je kršćanstvo, tijekom više od jedanaest stoljeća, oblikovalo hrvatski identitet, kulturu i društvo. Povodom 1100. obljetnice

Hrvatskog Krajevstva, autor mr. sc. Ante Mateša donosi presjek duhovnog naslijeđa koje je ostavilo dubok trag u povijesti naroda – od krunidbi i glagoljice, preko pojedinaca vjere i crkvene diplomacije, pa sve do izazova današnjice i pitanja uloge kršćanstva u budućnosti Hrvatske i hrvatskoga naroda.

Pojedinci vjere i njihov doprinos oblikovanju identiteta hrvatskog naroda (5/9)

Serijal „Kršćanstvo i Hrvatska: 1100 godina duhovnog naslijeđa i identiteta“ kroz 9 članaka istražuje kako je kršćanstvo, tijekom više od jedanaest stoljeća, oblikovalo hrvatski identitet, kulturu i društvo. Povodom 1100. obljetnice

Hrvatskog Krajevstva, autor mr. sc. Ante Mateša donosi presjek duhovnog naslijeđa koje je ostavilo dubok trag u povijesti naroda – od krunidbi i glagoljice, preko pojedinaca vjere i crkvene diplomacije, pa sve do izazova današnjice i pitanja uloge kršćanstva u budućnosti Hrvatske i hrvatskoga naroda.

Uloga diplomacije Crkve u borbi za neovisnost Hrvatske (7/9)

Serijal „Kršćanstvo i Hrvatska: 1100 godina duhovnog naslijeđa i identiteta“ kroz 9 članaka istražuje kako je kršćanstvo, tijekom više od jedanaest stoljeća, oblikovalo hrvatski identitet, kulturu i društvo. Povodom 1100. obljetnice Hrvatskog Krajevstva, autor mr. sc. Ante Mateša donosi presjek duhovnog naslijeđa koje je ostavilo dubok trag u povijesti naroda – od krunidbi i glagoljice, preko pojedinaca vjere i crkvene diplomacije, pa sve do izazova današnjice i pitanja uloge kršćanstva u budućnosti Hrvatske i hrvatskoga naroda.

Hrvatsko katoličanstvo danas: Između tradicionalizma i suvremenih izazova (8/9)

SRJEŽANJE I OČEKIVANJE (9/9)

Serijal „Kršćanstvo i Hrvatska: 1100 godina duhovnog naslijeđa i identiteta“ kroz 9 članaka istražuje kako je kršćanstvo, tijekom više od jedanaest stoljeća, oblikovalo hrvatski identitet, kulturu i društvo. Povodom 1100. obljetnice Hrvatskog Kraljevstva, autor mr. sc. Ante Mateša donosi presjek duhovnog naslijeđa koje je ostavilo dubok trag u povijesti naroda – od krunidbi i glagoljice, preko pojedinaca vjere i crkvene diplomacije, pa sve do izazova današnjice i pitanja uloge kršćanstva u budućnosti Hrvatske i hrvatskoga naroda.

Kršćanstvo u budućnosti Hrvatske: Može li vjera još oblikovati nacionalnu viziju? (9/9)

Serijal „Kršćanstvo i Hrvatska: 1100 godina duhovnog naslijeđa i identiteta“ kroz 9 članaka istražuje kako je kršćanstvo, tijekom više od jedanaest stoljeća, oblikovalo hrvatski identitet, kulturu i društvo. Povodom 1100. obljetnice Hrvatskog Kraljevstva, autor mr. sc. Ante Mateša donosi presjek duhovnog naslijeđa koje je ostavilo dubok trag u povijesti naroda – od krunidbi i glagoljice, preko pojedinaca vjere i crkvene diplomacije, pa sve do izazova današnjice i pitanja uloge kršćanstva u budućnosti Hrvatske i hrvatskoga naroda.

PODIJELI ČLANAK

beatifikacija beatifikacija bl. Alojzija Stepinca bl. Alojzije Stepinac Caritas Zagrebačke nadbiskupije Domovinski rat fašizam komunistička ideologija komunizam Krašić Lepoglava ljudska prava montirani politički sudski proces montirani proces moralna odgovornost mučeništvo nacizam nadbiskup koadjutor nezavisna država hrvatska papa Ivan Pavao II. papa Pio XII. Papinski zavod Germanicum et Hungaricum politički zatvorenci propovijedi Prvi svjetski rat rasizam sloboda Sveta Stolica vjerska sloboda Zagrebačka nadbiskupija zagrebački nadbiskup zagrebački nadbiskup antun bauer zaštita života žrtva

PROČITAJTE VIŠE

14.12.2025. / 12:00

Krašić: Nuncij Lingua predvodio misu i molio pred relikvijom bl. Stepinca

11.12.2025. / 07:35

Predavanja prvog dana međunarodnog znanstvenog skup o identitetu katoličke škole za kulturu dijaloga u Rijeci

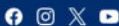

05.12.2025. / 15:15

Vlada podržala projekt izgradnje Hodočasničkog centra „Kardinal Alojzije Stepinac“ u Krašiću

✉ Pošaljite nam prijedlog za vijest ili najavu događaja.

[O nama](#) [Kontakt](#) [Impressum](#) [Opći uvjeti korištenja](#) [Pravila privatnosti](#) [Kolačići](#)

Budi dio naše mreže

Daljnje korištenje vijesti u medijima samo uz prethodno odobrenje izdavača.
Sva prava pridržana © 2018 - 2025 Hrvatska Katolička mreža

018 844 1301